

ANKARA TARİHİ KENT DOKUSU KORUMA GELİŞTİRME PLANLAMA ÇALIŞMALARI

Mehmet TUNÇER

Bu yazıda, "Ankara Tarihi Kent Dokusu" olarak tanımlanan "Eski Ankara" ve bunun bir bölümünü içeren "Ulus Tarihi Kent Merkezi" nin koruma imar planlarının elde edilme süreci ile, bu süreç içinde planlı ve plansız yapılan çeşitli uygulamalar anlatılarak, deneyim ve gözlemler ışığında kamunun konuya yaklaşımı ile Tarihi Çevre Koruma olgusunun çeşitli boyutları Ankara örneğinde sergilenerek bazı öneriler geliştirilmeye çalışılacaktır.

I.H. JANSEN PLANINDA ESKİ ŞEHİR

"Yeni şehircilikte yeni şehir kısımlarının kurulmasını eski kentin yayılışından tamamen ayırmak lâzımdır. Hicrî nazarî olarak eski şehir üzerine haddi zatında bir cam levhası kapamalıdır. Bu suretle kolaylıkla bütün gidişat takip edilerek şehri fenalıklardan korumak kabil olur. Eski şehre mümkün olduğu kadar fazla el sürmemek gerektir. Yeni kısmın imarının tekenimül ve terakkisinden sonra eski kısma münasip bir şekilde dikkatle bağlamak kabil olur. Yeni ihtiyaç-

lara göre meselâ seyrüseferin, hissi bakımların icabatına göre uydurulur. En mühim nokta eski kısmın karakterinin bozulmamasıdır. Bizim vazifemiz onun hususiyetini istikbal için saklamaktır..."¹

Cumhuriyetin ilanı ve Ankara'nın Başkent oluşu ile, Eski Ankara'yı etkileyecek pek çok uygulama yapılmıştır. Verilen en önemli kararlardan biri, 24 Mart 1925 gün ve 583 sayılı yasa ile, Eski Ankara'ya pek dokunulmayacağı, eskisinin üstüne değil yanına yeni bir kent kurulması yoluna gidileceği temel karardır. Böylece Eski Ankara kısmen kendi kaderine terk edilmiş, yenileme, işlev değiştirme, kullanım yoğunluğu arttırma ve onarmadan kullanma gibi süreçlerle değişikliğe uğramıştır².

Kamu eliyle yapılan yenilemeler ikinci, hatta üçüncü plâna düşmüş, tarihi anıt değeri olan yapıları onarma ve tarihi çevre koruma çabaları çok yetersiz kalmıştır. Spekülasyonun başıboş bırakıldığı ortam içinde "Yeni Ankara'nın eskisi üzerine değil, onun yanında bir yere kurulması"

1 JANSEN, H. 1937. "Ankara İmar Planı" raporu, Alâeddin Kırat Basımevi, İst., s.6.

2 "Ankara Kalesi Koruma Geliştirme Projesi", 1980, Tesbit, Değerlendirme Ön kararlar, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ODTÜ, Restorasyon Bölümü, s.67.

temel tutumu, geleneksel dokuyu bir açıdan koruyucu olmuş, ama bir başka açıdan da onun tahrip olmasına olanak hazırlanmıştır. Geleneksel dokuda pazar mekanizmasının yavaş işlemlerinden kaynaklanan bir süreç belirgin bir "Tarihi Çevre Bilinci ve sağlıklı koruma-geliştirme politikası" boşluğu içinde günümüze kadar varlığını sürdürebilmiştir.

Yeni Ankara'nın eskisi yanında kurulmasıyla kent bütününün tek ana merkezi durumuna giren Ulus ve çevresinde "Eski Şehir- Yeni Şehir" bağlantıları boyunca ve Eski Şehrin yeni kullanılara komşu bölgelerinde spekülasyon baskıları yoğunlaşmış, çeşitli yenilemeler yapılmıştır. Jansen'in geleneksel dokuya karşı gösterdiği duyarlılık, bir tarihi çevre koruma endişesinden değil, daha çok geleneksel dokuda uygulanabilir gerçekçi bir imar yaklaşımı getirebilmek kaygısından ileri gelmiştir. Geleneksel dokunun korunmasını savunan "Eski Şehir Talimatnamesi" daha sonra planlarda karşımıza "Protokol Sahası" olarak çıkar ve bu alan o günden buyana bir dokunulmazlık kazanarak, koruma geliştirme çalışmaları bir yana, imarı engelleyici, çürümeye bırakılmış bir doku durumuna girer.

Eski Şehrin, "Protokol Sahası"nı kapsayan yerlerde koruma-geliştirme veya düzeltme yönünde bilinçli herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Plan uygulanmasının bu bölgelere ulaşamaması, kendi başına ve düzensiz gelişmelere neden olmuştur. Yenilenmesi gerekli alanlar yenilenemediği için bu kesimler konut dışı kullanımlara açılmıştır³. Bunun yanı sıra, Eski Şehrin çevresinde gecekondulaşma hareketleri artarak sürmüş ve bu kesim düşük gelir gruplarına terk edilmiştir.

II. YÜCEL-UYBADİN PLANI ve BÖLGE KAT NİZAMI PLANINDA ANKARA TARİHİ KENT DOKUSU

Ankara nüfusunun hızlı artışı, plan kararlarının yeterli yaptırımlar getirememesi, hızla artan iç göçlerin baskısı ile kentin gelişmesi kontrol edilememiş ve daha 1950'lerin başında Jansen Planının öngördüğü 300.000'lik nüfus hedefi aşılmıştır. Planların çeşitli şekillerde yorumlanması, parça parça ele alınması ve devamlı değişikliklere maruz kalmasına neden olmuştur.

1955 yılında açılan uluslararası planlama yarışması ile Nihat Yücel ve Raşit Uybadin tarafından hazırlanan 5720 hektarlık bir alanı kapsayan Ankara İmar Planı 1957'de onanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu plan da 2006 yılı projeksiyon nüfusu 750.000 olarak belirlenmiş ve Kızılay yeni merkez olarak planlanmıştır. Bu planla protokol alanının bir kısmı (Hacıbayram Çevresi) planlanmış, Jansen'in protokol alanına kısmen yollar önerilmiştir.

Aşırı nüfus artışları ve plan uygulama araçlarındaki yetersizliklere bağlı olarak, kentin sağlıklı gelişmesi bu planla da denetlenememiştir.

1961 yılında, "Bölge Kat Nizamı Planı" uygulanmaya başlanmış, 1957 planındaki yoğunluklar artırılmış, tarihi çevreye uygun olmayan gabariler verilerek, küçük tapulama parselleri birleştirilerek taban alanları artırılmıştır.

Talatpaşa Bulvarı, Ulucanlar, Denizciler ve Anafartalar caddeleri boyunca büyük ölçüde bu parselasyon planları uygulanmış, cadde arkalarında topoğrafyanın çok eğimli olması, planın

3 "Ulus Tarihi Kent Merkezi Çevre Düzenleme Yarışması" Şartnamesi, 1986. Ankara Büyük Şehir Belediyesi, İmar Dairesi Başkanlığı, s.33.

4 KELEŞ, R.1971, "Eski Ankara'da Bir Şehir Tipolojisi", SBF Yay. s.164.

tarihi doku ile uyum sağlamaması, mülkiyetin aşırı parçalanmış oluşu, kişi ve kamunun uygulama için maddi yeterli güce sahip bulunmaması vb. nedenlerle çok katlı yapılaşmaya gidilememiştir. Eski Ankara, cadde boyunca sıralanan yer yer 6-8 katlı bloklar ardında sıkışıp kalmış, kullanım değişikliği, çevre kalitesinde düşüş, sosyal dönüşüm, doğal yıpranma ile bölüntü ve eklentilerle tam bir çöküntü bölgesi niteliği kazanarak günümüze kadar ulaşabilmiştir.

Bu bölgelerde günümüze kadar yapılan imar uygulamaları da planla öngörülen gelişme yönünde koruma ya da ıslah amaçlı olmayıp, tamamen yenilenmeye yönelik olmuştur. Bunlara bazı örnekler aşağıya alınmıştır:

-Hacı Bayram Camii çevresindeki yapıların yıkılarak, bugünkü otopark alanının oluşturulması (1937)

-Çok sayıda konutun kamulaştırılarak yıkılmasını gerektiren Ulucanlar Caddesi'nin açılması (1955)

-Kurtuluş ve Kırğız gibi pek çok nitelikli Eski Ankara Evi ile anıtsal yapıların oluşturduğu iki mahalleyi yok ederek oluşturulan Hacettepe Hastane Kompleksi (1960'lı yıllarda) gibi.

III. 1990 ANKARA NAZIM PLANI'NDA ESKİ KENT DOKUSU

1967 yılında İmar ve İskân Bakanlığınca Ankara kentinin yakın etki alanı için il ölçeğinde bir çalışma başlatılmış, Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosunca 1973 yılında, kentin 1990'lardaki gelişme şeması oluşturulmuş, Ankara Nazım Planı 1982 yılında onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

3.6 milyonluk bir nüfus hedefine göre kentin yeni gelişme alanları (19.318 Ha.) belirlenmiş ve 1977 yılına kadar Batı Koridoru üzerinde Batıkent, Sincan, Yeni Yerleşmeler gibi toplu konut alanları planlanarak uygulanmaya başlanmıştır. Eski Ankara üzerindeki baskıları azaltmak, Ulus Tarihi kent merkezi'nin korunarak çevreye uyumlu bir şekilde gelişmesini sağlamak amacıyla Merkezi İş Alanlarının Çankırı Caddesi batısında yer alan Kazıkçı Bostanları olarak adlandırılan kesime doğru gelişmesi ana plan kararı olarak verilmiştir. Ancak 1957 planı ile Bölge Kat Rejimi planlarının halen yürürlükte olmaları konusunda herhangi bir gelişme 1980'lere gelinceye dek gündeme gelmemiştir.

IV. ANKARA TARİHİ KENT DOKUSU'NU ETKİLEYEN ÖNEMLİ BAZI KARARLAR

Ankara'da çevre ölçeğinde eski eser tesbit ve tescil çalışmaları ilk olarak 1964 yılında yapılmış ve 1/1000 ölçekli haritalara envanter numaraları ile işlenmiştir. Bu çalışmalar 1972 yılında tekrarlanmış, aynı envanter numaraları kullanarak, bazı yapılar tescilden düşülerek yeni bir tescil listesi hazırlanmıştır⁵. 1972-1979 yılları arasındaki kurul kararları incelendiğinde, birkaç anıtsal yapı onarım izni dışında, doğal sit ve tek yapı tescil kararları ile tescilden düşme ve yıkım taleplerine karşı kararlar alındığı görülmektedir. 1979 yılında yapılan tesbit çalışmasında 1972 tescil listesindeki yapılardan bir kısmının daha yok olduğu saptanmıştır⁶. 1972 yılında Anıtlar Yüksek Kurulu'nca onaylanan tescil listesinde bulunmayan ve ortadan kalktığı tesbit edilen yapılar:

5 Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 14.10.1972 gün ve 6691 sayılı kararı.

6 "Ankara Eski Kent Dokusu Koruma ve Değerlendirme Projesi" raporu, 1979, Hazırlayanlar: Beşbaş N., Güneş A., Özcan Z., Tayla L., Tirpan A.,

Eski Envanter No	Adres	Durumu
129	Süngü sokak	Sokak genişletilmesi ile ortadan kalkmış
117	Ulucanlar Cad.	Sahiplerince yıkılmış
118	Ulucanlar Cad.	Sahiplerince yıkılmış
162	Kulderviş Mescidi	
164	Konut	
166	Konut	
168	Konut	Hacettepe üniversitesi tarafından yıkılmış
169	Konut	

1972 yılında G.E.E. Anıtlar Yüksek Kurulu'na onaylanan tescil listesinde bulunan ve 1979 yılında yapılan tesbit listesine alınmayan yapılar:⁷

Tescilli yapıların özel kişiler eliyle tahribatının yanısıra kamunun yaptığı yıkımlar da Ankara Tarihi Kent Dokusu'nun zaman içinde

Eski envanter no	Adres	Durumu
145	Talatpaşa Bul. No:169	Tavan Etnografya Müzesi'ne satılmış, yapı özelliğini kaybetmiş.
134	Sarıca sok. No:47	Terkedilmiş, harap durumda
150	Koyungözü Çeşmesi	Üzeri betonlanmış, eski eser niteliğini kaybetmiş.
86	Çeşme Mah. Ceylan sok. No: 6	Tavanı Etnografya Müzesi'ne satılmış, yapı özelliğini kaybetmiş.

Tescilli yapıların yukarıda somut örneklerini gördüğümüz şekilde tahrip edilerek ortadan kaldırılmasının sebebi arsa spekülasyonu, kamunun bu yapılara teknik ve maddi yardımda bulunmaması, salt yasaklayıcı tedbirlerle kamu yararı için özel mülkiyetin kısıtlanmasıdır.

Yeni yapılan tescil listelerinde bu yapıların tescilden düşülmesi yapılan kanunsuzluğu ya-sallaştırmaktadır. Aynı zamanda çevredeki diğer tescilli yapı sahiplerine de kötü örnek olmaktadır.

yokolmasına sebep olmaktadır.

Ankara Belediyesi'nin 1979-80 yıllarında gerçekleştirmek istediği Kuzey-Güney trafik aksı projesinin Hasırcılar-Denizciler Caddesi bağlantısı açılmış, yolun batısında kalan alan Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi gelişme alanı olarak kamulaştırılarak tamamen yıkılmıştır.

Hasırcılar-Denizciler bağlantısının açılması esnasında kamulaştırılarak yıkılan tescilli yapılar:⁸

⁷ Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 14.10.1972 gün ve 6691 sayılı kararı.

⁸ y.a.g.e.

Envanter No	Adres	Koruma Derecesi
225	Özgen Mah. Kargalı Sok. No:3/A	Çevresel 2. Derece
238	Sakalar Mah. Kargalı Sok. No:12	Çevresel 2. Derece
246	Sakalar Mah. İğde Sok. No: 9/A	Çevresel 2. Derece
247	Sakalar Mah. Leylekli Sok. No:19	Çevresel 3. Derece
248	Sakalar Mah. Leylekli Sok. No:16	Çevresel 3. Derece
417	Özgen Mah. Kargalı Sok. No:6	Çevresel 3. Derece

Aynı yolun Hacettepe kavşağında kalan 123 Envanter numaralı Anıtsal 2. Derece korunması gerekli yapı olan Mukaddem Camii, G.E.E.-A.Y.K.'nın 15.9.1973 gün ve 7388 sayılı kararı ile mihrabı ve kapısının üzerindeki kitabesinin çevrede yeni yapılacak aynı adlı bir camiye taşınması şartıyla yıkılmış, Vakıflar Gn. Md. ve Ankara Belediyesi ile yapılan ortak protokol

sonucu Esen Park'a taşınması uygun görülmüştür. Ancak yıllar süren imar durumu belirleme çalışmaları sonuçsuz kalmış, Esenpark'a Altındağ Belediye Başkanlık binası yapılması ile Mukaddem Camii'nin geleceği belirsiz olarak yokolma sürecine girmiştir. Ankara Üniversitesi'nin satın alarak yıktığı alanda yer alan tescilli Eski Ankara evleri:

Envanter No	Adres	Koruma Derecesi
249	Özgen Mah. Bucak Sok. No:4	Çevresel 2. Derece
250	Özgen Mah. Bucak Sok. No: 13	Çevresel 2. Derece
251	Özgen Mah. Öksüzce Sok: No: 25/A	Çevresel 3. Derece
252	Özgen Mah. Öksüzce Sok: No: 21	Çevresel 2. Derece
253	Özgen Mah. Öksüzce Sok: No: 19/3	Çevresel 3. Derece

Sit alanı içinde gerek Belediye, gerekse A.Ü. Tıp Fak. ce yapılan müdahaleler sonucu Hasırcılar yolunun batısında kalan alan sit alanı olarak niteliğini kaybetmiştir. Denizciler Caddesi'ne açılan Hasırcılar Caddesi'ni, İtfaiye, Meydanı'na bağlayan, Hasırcılar-Osmanlı kavşağı planı⁹, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu görüşü alınmadan uygulanmış ve planda 15. yüzyıl yapısı olan 268 Envanter no'lu Anıtsal I. Derece korunacak yapı olan Eski Hamam (Eynebey Hamamı) korunduğu halde, uygulama esnasında bir köşesi yıkılarak yol geçirilmiştir.

Koruma çabaları ile bu tür uygulamalar birarada sürmekte olduğundan bu tür örnekler daha ileride de karşımıza çıkacaktır. 1979 yılında Kültür Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Gn. Md. elemanları ile Ankara Belediyesi elemanlarının ortaklaşa yaptıkları saptama ve belgeleme çalışmaları ile korunması gerekli görülen Eski Ankara Evleri ve Anıtsal nitelikteki tek yapılar saptanmış, tescilleri yapılmış, geçit dönemi yapılanma koşulları getirilmiş ve hazırlanan "*Geçit Dönemi Koruma Geliştirme Planı*" onaylanmıştır¹⁰.

Bu karar ile Ankara'da Kentsel ve Arkeolojik Sit Alan sınırları belirlenmiş, yaklaşık 150 hektarlık geniş bir alanda, imar planlarının uygulanmasının durdurulması, tarihi kent dokusunu koruyacak şekilde koruma amaçlı imar planlarının yapılması öngörülmüştür. Sit kararı alınması eski imar planlarının uygulanmasını durdurmakta ve bu alanlarda "*Koruma amaçlı imar planlarının*" yapılması yükümlülüğünü Belediyelere vermektedir¹¹. Böylece Ankara'da büyük bir kısmı Ulus Merkezi İş Alanında olmak üzere, Cebeci'ye kadar uzanan geniş bir alanda uygulama ancak ana caddeler boyunca

sürmüş, geri kalan kesimlerin kaderi belirsiz bir durum almıştır. (yaklaşık 150 ha.)

G.E.E.A.Y.K.'nın 12.4.1980 gün ve A-2167 sayılı kararında, her ne kadar "*Geçit Dönemi Yeni Yapılanma Koşulları*" sit alanlarının derece ve niteliğine göre belirlenmişse de, sit kararı getirilen alanlarının büyük bir kesiminde Jansen Planından bu yana çeşitli planlamaların yapılmış olması ve ortaklığın çözülmesi (İzale-i Şuyu) sonucunda bazı parsellerin tapuya imar parseli olarak tescillerinin yapılmış bulunması, bu yapılanma koşullarına göre tarihi çevreye uyumlu yeni yapılaşmaların oluşmasına hukukten imkân vermemekteydi. Şöyle ki, İmar Yasasına göre bir yörede yeni bir imar planı yapılan kadar eski imar planı- durdurulmuş olsa dahi-geçerli sayılmakta, bu nedenle planlama süreci başlatılmadan ve koruma imar planı, kesin parselasyon planları elde edilmeden, kadastral dokuya dönüşü sağlayacak şekilde yeni yapı için ruhsat verilmesi mümkün olamamaktaydı. Zaten Ulus gibi bölge kat nizamı planında (1/500-0-15), 6-8 kat olarak imar durumu beklentisi olan bir kent merkezinde bu türden kararların uygulanabilirliği oldukça düşüktür¹².

Yönlendirici bir planın olmayışı, Ulus çevresinde sit alanı olarak belirlenen kesimlerde, sit alanından çıkarılma, tescilden düşülme, kurul kararı olarak cadde üzerlerinde çok katlı yapılaşmaların sürmesi gibi sonuçlara yol açmıştır. Anılan kurul kararı eki olan "*Geçit dönemi yapılaşma koşulları*"nın uygulanabilmesi ve yeni yapılaşmanın tarihi çevreye uygun olarak yapılmasını sağlamak amacıyla, 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkındaki Kanun ve Yönetmeliği uyarınca hazırlanan "*Ankara Büyük Şehir Belediyesi İmar Yönetmeliği*" ne "*Ankara Sit Alanlarında İmar*

9 751710 No'lu plan. Ankara Büyük Şehir Belediye Meclisi'nin 14.11.1985 gün ve 383 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

10 G.E.E.A.Y.K.'nın 12.4.1980 gün ve A-2167 sayılı kararı.

11 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası. Md. 17.

12 Plan kargaşasına bir örnek: Hacı bayram çevresinde, I. Derece Kentsel Sit Alanı içinde kalan 5185 Ada, üç kez plan değişikliğine uğramıştır.

durumunu gösterir çap yerine, kadastral parsel üzerinde yapının oturduğu veya oturacağı kısmı gösterir bir röperli yoksı ebadlı kroki verilecektir" şeklinde bir madde eklenerek bu yapılaşma kararlarının uygulanabilmesi amaçlanmıştır¹³.

1985, 1986 ve 1987 yıllarında Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu ve Ankara Bölge Kurulu tarafından alınan kararlar incelendiğinde, çeşitli onarım ve yeni tescil kararları yanı sıra olumsuz olarak nitelendirilebilecek kararların da yer aldığı görülmektedir.

Kararların olumsuz olarak nitelendirilmesinin nedeni, korunması gerekli taşınmaz Kültür Varlıkları, özellikle çevresel nitelikte Eski Ankara Evleri ve Sit Alanları açısından geriye dönüşü mümkün olmayan, tescil kaydının kaldırılması, sit alanı daraltılması, yeni yapılaşma izinleri ile kat yüksekliğini arttırıcı yönde alınan kararlar olmasıdır. Bu kararlar:

I/ Sit Alanı Daraltılması:

a) Hacı Bayram'ın kuzey-batısında, Hükümet Caddesi üzerinde yer alan I. Derece Kentsel Sit Alanı, sit alanı irdeleme çalışması sonucunda daraltılmıştır¹⁴.

b) Hacı Bayram'ın kuzey-batısında yeralan 3. derece Kentsel Sit Alanı kaldırılarak etkileme ve geçiş alanı olarak belirlenmiştir.¹⁵

c) Yenice Mahallesi'nin tamamı Kentsel Sit Alanını Koruma Alanından çıkarılmıştır¹⁶.

d) Altındağ Belediye Başkanlık Binası yapımı ve Ulucanlar Caddesi'ni Anafartalar Caddesi'ne bağlayan yolun açılması talebi ile, II. Derece Kentsel Sit Alanı içinde yeralan Tarihî Ticari Bölge Sınırı daraltılmış, Koyunpazarı Mescidi'nin (199/A3) rölövesi alındıktan sonra başka yerde bir mescit gerçekleştirilmesine karar verilmiştir¹⁷.

e) Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Hastanesi yapılması için Tacettin Mahallesi II. Derece Kentsel Sit Alanı daraltılmıştır¹⁸.

f) T.K.T.V. Yüksek Kurulu'nun 7.1.1984 gün ve 52 sayılı kararı ile "Korunması Gerekli Kooperatif Alanları" olarak belirlenen alanlardan; "OR-AN Sitesi", "VARLIK Mahallesi", "Çankaya YEŞİL TEPE" Kooperatif Alanları korunması gerekli alan kapsamından çıkarılarak tescil kayıtları kaldırılmıştır¹⁹.

II/Tescil Kaydının Kaldırılması: (Tek Yapı ve Alan)

a) TKTV Yüksek Kurulu'nca 1985 yılı içinde biri anıtsal (Yenice Camii256/A2 ve 4 adet çevresel olmak üzere toplam 5 adet yapı tescilden düşülmüştür²⁰.

13 "Ankara Büyük Şehir Belediyesi İmar Yönetmeliği", Madde 90/2, s.98., Ank. 1986.

14 TKTV Yüksek Kurulu'nun 3.9.1985 gün ve 1378 sayılı kararı.

15 TKTV Yüksek Kurulu'nun 14.11.1985 gün ve 1549 sayılı kararı.

16 TKTV Yüksek Kurulu'nun 10.7.1986 gün ve 2458 sayılı kararı.

17 Mukaddem Camii örneğine bakınız. TKTV Yüksek Kurulu'nun 29.8.1986 gün ve 2646 sayılı kararı.

18 TKTV Yüksek Kurulu'nun 26.27.2.1987 gün ve 3033 sayılı kararı.

19 TKTV Yüksek Kurulu'nun 31.1.1986 gün ve 1813 sayılı kararı. TKTV Yüksek Kurulu'nun 3.7.1987 gün ve 3494 sayılı kararı. TKTV Yüksek Kurulu'nun 3.7.1987 gün ve 3496 sayılı kararı.

20 G.E.E.A.Y.K.'nın 11.5.1963 gün ve 2052 sayılı ilke kararında "Hiç bir caminin yerine yenisinin yapılması gibi bir nedenle yıkılmasının uygun olmadığı." hükmü vardır.

Envanter no	Adres	Koruma Derecesi
256	Yenice Mah. Kosova Sok. No:2	Anıtsal 2. Derece ²¹
315	Anafartalar Cad. Papatya Sok. No:4 (2505 Ada/3 Parsel)	Çevresel 3. Derece ²²
351	Şeyh İzzettinler Mah. Taşpınar sokak, No:6	Çevresel 3. Derece
358	Hacı Bayram Veli Sok. No:35/A	Çevresel 2. Derece
373	Öztürk Mah. Şehit Keskin Sok. No:8	Çevresel 3. Derece ²³

b) TKTV Yüksek Kurulu'nun 10.7.1986 gün ve 2458 sayılı kararı ile 43 adet yapının tescil kaydı kaldırılmıştır²⁴. (Bkz. Ek I) Aynı karar ile sit alanları yeniden düzenlenmiştir.

c) TKTV Yüksek Kurulu'nun 7.3.1986 gün ve 1945 sayılı kararı ile Keçiören, Bakırcılar Sokak no: 16 (4085 Ada 10 Parsel)'deki yapının korunması gerekli kültür varlığı özelliğini yitirdiğinden tescil kaydının kaldırılmasına karar verilmiştir.

d) TKTV Yüksek Kurulu'nun 14.3.1986 gün ve 2067 sayılı kararı ile, Yenice Mah. Doğu Sok. No:1 (936 Ada I Parsel)'in tescil kaydının kaldırılmasına karar verilmiştir.

e) TKTV Yüksek Kurulu'nun 15.5.1986 gün ve 2243 sayılı kararı ile, Merkez, 2752 ada I ve 7 sayılı parsellerin tescil kaydı kaldırılmıştır.

f) Hipodrom Alanı (Atatürk Kültür Merkezi için), Kavaklıdere Şarap Fabrikası arsası ile çeşitli bölgelerde 9 adet imar parselinin tescil kaydı kaldırılmıştır.

III/ Yıkım Kararları:

a) TKTV Ankara Bölge Kurulu'nca, 1985 yılı içinde (5)'i maili inhidam kararı sonucu, (20)'si ise başvuru sonucunda olmak üzere top-

lam (25) adet yapının yıkımının uygun olduğu kararı verilmiştir.

b) TKTV Ankara Bölge Kurulu'nca, 1986 yılı içinde (1)'i maili inhidam kararı sonucu, (4)'ü başvuru sonucunda olmak üzere toplam (5) adet yapının yıkımı uygun bulunmuştur.

c) TKTV Ankara Bölge Kurulu'nca, 1987 yılı içinde (1)'i maili inhidam kararı ile, (3)'ü ise başvuru sonucunda olmak üzere toplam (4) adet yapının yıkımına izin verilmiştir.

IV/ Koruma Alanlarının Daratılması ve Yeni Yapılaşma İzinleri:

a) 1985 yılında, yıkılması uygun bulunan ya da boş olan parsellere 29 adet yeni yapı izni verilmiştir. Ayrıca, TKTV Yüksek Kurulu tarafından verilen bazı kararlarda, Ankara Bölge Kurulu'nca verilen kat yükseklikleri yeterli bulunmayarak arttırılmış²⁵. Hacıbayram Camii'ni siluet olarak etkileyecek olan Hükümet Caddesi üzerine 6 katlı yapılaşma izni verilmiştir²⁶. Tescilli bazı yapıların koruma alanları da bazen o yapının varlığını tehlikeye düşürecek kadar daraltılmıştır²⁷.

b) TKTV Ankara Bölge Kurulu'nun 28.2.1986 gün ve 890 sayılı kararında, 30 Ocak

21 TKTV Yüksek Kurulu'nun 7.3.1985 gün ve 756 sayılı kararı.

22 TKTV Yüksek Kurulu'nun 3.9.1985 gün ve 1323 sayılı kararı.

23 TKTV Yüksek Kurulu'nun 3.9.1985 gün ve 1378 sayılı kararı.

24 Ulus Tarihi Kent Merkezi Çevre Düzenleme Yarışması sürerken alınan bu karar, süre epey azaldığından yarışmacılara verilememiştir. Bu kararda, yerinde olmadığı veya yenilendiği tesbit edilen yapılar ve tescil kaydı kaldırılan yapılar listesi ek I de verilmiştir.

25 TKTV Yüksek Kurulu'nun 28.3.1985 gün ve 846 sayılı kararı.

26 TKTV Yüksek Kurulu'nun 14.11.1985 gün ve 1550 sayılı kararı.

27 TKTV Yüksek Kurulu'nun 17.10.1985 gün ve 1490 sayılı kararı.

1985 tarihinde görüş sorulmak üzere TKTV Yüksek Kurulu'na gönderilen ve bir daha kendisinden haber alınamayan "*Çıkrıkçılar Yokuşu Çevre Düzenlemesi*" planında yeşil alan ve yaya yolu olarak belirlenen 857 Ada 10-11 sayılı parsellerde zemin+3 katlı (h= 12.50 m.) yapılaşmaya izin verilmiştir.

c) 1986 yılında yukarıdaki örnek dahil olmak üzere toplam (10) adet yeni yapı izni verilmiştir. Bu arada, "*ULUS Tarihi Kent Merkezi Çevre Düzenleme Yarışması*" sürerken, yarışma kapsamında düzenlenmesi istenen meydanlardan biri olan Hükümet Meydanı'nı belirleyen önemli noktalardan biri olan Sümerbank Binası yani 6101 Ada 2 Sayılı parsel (Şehir Çarşısı'na) 5 katlı yoğun bir yapılaşma getirilmiştir²⁸.

d) "*Ulus Tarihi Kent Merkezi Çevre Düzenleme Yarışması*"nda I. Ödül Kazanan proje'nin sözleşme hazırlıkları sürerken ve tüm uygulamalar durdurulmuşken, "*Ulus Projesinde*" otopark olarak belirlenin 836 Ada 1,4 ve 5 Sayılı parsellere²⁹ ve 842 Ada 23 Sayılı parsel 4 Katlı yeni yapı izni verilmiştir.³⁰

e) 1987 yılı içinde TKTV Ankara Bölge Kurulu tarafından toplam (10) adet yeni yapı izni verilmiştir. (Ulus Dışında) Bu arada Ulus yarışmasının Kasım 1986 tarihinde sonuçlanmış olmasına rağmen, sözleşmenin ancak bir yıl sonra ODTÜ Döner Sermaye İşletmesi ve Ankara Büyük Şehir Belediyesi arasında imzalanabilmesi, uygulamaların durdurulmuş olsa bile yukarıda örnekleri verilen kurul kararları ve Altındağ Belediyesi'nin münferit talepleri doğrultusunda sürdürülmesi, onaysız avan nitekte bir plan üzerinden uygulama yapılması ge-

reği ve zorunluğunu doğurmuştur.

Planlama ve uygulamanın gecikmesi, bunun yanı sıra planı hayata geçirecek Belediye içinde etkin bir ekibin kurulamayıp, daha önemlisi koruma ve geliştirme için gerek duyulan kredi, yardım (mali ve teknik) mekanizmalarının henüz kurumsallaşmamış olması bugüne kadar karşılaşılan ve bundan sonra da eğer gerçekten uygulama isteniyorsa çözümlenmesi gereken başlıca sorunlardır.

Koruma uygulamalarının yapılamaması, yapılmak istenmemesi sonucu, Korunması Gereкли Taşınmaz Kültür Varlığı olarak belirlenen Eski Ankara Evleri ile Tarihi Kent Dokusu zaman içinde yıpranmaktadır. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası gereği olarak bu alanların ve yapıların irdelenmesi ve bu irdeleme sonucu daraltılması yapılmıştır. Ancak, olumsuz olarak nitelendirilen nokta bu alanların yapılaşmaya açılması ve yoğunluk kazanacak şekilde yapılaşmasıdır. Bu kararların detaylı planlama ile alınması ve proje çalışmalarını sürdüren O.D.T.Ü. ekibi ile yerel yönetimin eşgüdüm içinde bulunması gereklidir.

Tescilden düşme ve yıkım izinleri yapıların yokolmasına ve koruma alanlarının giderek daha çok erozyona uğramasına sebep olmaktadır. Ancak yapı onarıldığı ya da aslına uygun şekilde yeniden inşa edildiği zaman korunması gerekli olan mimari, estetik ve kültürel değerler sürdürülebilir. "*Korunması gerekli herhangi bir yapının korunması gerekli unsuru, o yapıyı oluşturan taş, tuğla, ahşap vb. gibi malzemesi değil, korunması gerekli unsur, o malzemeye şekil veren sanattır.*"³¹

Onarım ve bakım ise günümüz ekonomik

28 TKTV Ankara Bölge Kurulu'nun 16.10.1986 gün ve 2725 sayılı kararı. Buraya gelecek yoğun yapılaşmaya karşı bir görüş için bkz. ALATAN, H. 1978. "Ulus Kent Merkezi 6101 Ada, 2 sayılı parselin durumunu belirlemek için hazırlanmış inceleme raporu", A.N.P.B., Ank.

29 TKTV Ankara Bölge Kurulu'nun 12.12.1986 gün ve 1160 sayılı kararı.

30 TKTV Ankara Bölge Kurulu'nun 16.1.1987 gün ve 1206 sayılı kararı.

31 G.E.E.A.Y.K.'nın 14.4.1978 gün ve A-1055 sayılı kararı.

koşullarında kişilere bırakılmamalı, "*Taşınmaz Kültür Varlığı*" olarak saptanan yapı ve yapı grupları kamu-özel sektör işbirliği ve desteğinde kültür, ticaret ve turizm girdilerine cevap verecek şekilde yapılmalıdır. Konunun ekonomik boyutu gözönünde bulundurularak koruma, ıslah ve çevre düzenleme çalışmaları gerçekleştirilmelidir. Alt yapı yapılmadan, üst yapıda herhangi bir işlem yapılamayacağı açıktır. Bu nedenle, planlama ve uygulama eşgüdüm içinde ve öncelik altyapıya verilecek şekilde olmalı, çevre düzenlemeleri onarım ve tarihi çevreye uygun yeni yapılaşma daha sonra gerçekleştirilmelidir.

V. ANKARA TARİHİ KENT DOKUSU/ KORUMA GELİŞTİRME PLANLAMA ÇALIŞMALARI (1983-1988)

Diğer önemli kentsel aktivitelerde olduğu gibi, kentin tarihi çekirdeğini oluşturan tarihsel dokusunu yenileme, mimari ve kültürel değerlerini koruma çabaları da öncelikle bir planlama konusudur.

Korunacak veya yenilenecek yerlerin saptanması, çevresi ile korunarak geliştirilmesi de yapılacak "*Kentsel Koruma İmar Planı*"na göre hazırlanacak programlara ve projelere dayalı olmalıdır.

"*Ankara Eski Kent Dokusu Geçit Dönemi Koruma ve Geliştirme Planı*" hükümleri doğrultusunda, Ankara Tarihi Kent Dokusu Koruma-Geliştirme Projesini hazırlamak amacı ile, Önce Ankara Şehri İmar Müdürlüğü (daha sonra Ankara Büyük Şehir Belediyesi İmar Dairesi Bşk.), İmar Planlama Müdürlüğü bünyesinde "*Kentsel Koruma Geliştirme Planlama Bürosu*" oluşturulmuştur. Önceleri (1 yıl kadar) 4 Şehir Plancısı ile 1 mimardan oluşan bu ekip, daha sonra 3030 Sayılı Yasa uyarınca İlçe

Belediyelerinin oluşturulması ve AŞİM elemanların dağıtılması sonucu 1 Şehir Plancısı ve 1 Mimar olarak çalışmalarını sürdürmüştür. Belirtmek gerekir ki, İmar Müdürlüğü, Planlama Şubesi bünyesinde bu büro ile beraber, "*Ulaşım Planlama Bürosu*", "*Gecekondu Planlama Bürosu*", "*Sosyal Donatım Planlama Bürosu*", "*Gelişme Konut Planlama Bürosu*" "*Sanayi Planlama Bürosu*", "*Kentsel Araştırma Değerlendirme Bürosu*" ve "*Grafik-Teknik Resim Bürosu*" olarak gruplandırılmış örnek bir aktif planlama ekibi tüm kentin sorunlarına yönelik yeni bir araştırma ve planlama dönemini başlatmıştır³².

Koruma Planlaması çalışmaları başlangıçta, arşiv oluşturma, harita revizyonu ve dökümantasyon çalışmaları, arazi tesbit çalışmaları ile başlamış, ilgili diğer kuruluşlar ve üniversiteler ile ilişki kurulmuş, yapılan toplantılar sonucu kuruluşlar arası bir "*Teknik Ekip*" oluşturulmuştur.

VI. Ankara Tarihi Kent Dokusu Koruma Geliştirme Toplantıları:

Yukarıdaki başlık altında, ilgili kamu kuruluşları ve üniversite yetkililerinin katılımıyla yaklaşık 1,5 yıl, aralıklarla süren bir dizi toplantı (10) toplantı yapılmıştır. Kurulan teknik ekip her toplantıda konuyu sorunları ile ortaya koyarak çözüm önerileri geliştirilmesi katılımcılardan istenmiştir³³.

Önceleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün üzerinde çalışmalar yaptığı "*Ankara Kalesi Koruma ve Geliştirme Projesi*" ve Kale İçindeki Belediye'ye ait üç evin geleceği tartışmalara konu olurken, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün devreye girmesi ile vakıf kökenli eserlerin durumu ve sorunları (Hacı Bayram Camii, Sulu

32 Bkz. Ankara Şehri İmar Müdürlüğü 1928-1984. Kuruluşunun 56. yıldönümü anısı olarak hazırlanan albüm. Bu ekip 23 şehir plancısı, 6 mimar, 1 jeolog ve 5 teknik ressamdan oluşuyordu.

33 Bkz. "Ankara Tarihi Kent Dokusu Koruma-Geliştirme Planlama Faaliyetleri", A.Ş.İ.M., 1983.

Han vb.) tartışılarak çalışmaların kapsamı genişliyordu.

Ankara Koruma Amaçlı Planı'nın yapılabilmesinin geniş bir ekip, akçalı kaynaklar ve harita revizyonu gerektirdiği, planlama çalışmalarının yıllardır birikmiş sorunlar üzerinde yoğunlaştırılması isteniyordu. Kapsamlı çalışmalara daha ileride girilebilirdi.

Yapılması talep edilen araştırma ve planlama çalışmalarının ne kadarının yapılabilirdiği, uygulamaya ne kadarının aktarılabilirdiğini bilmek, sanırım günümüzde hangi aşamaya nelerden geçilerek gelindiğini görmek ve birtakım sonuçlara varabilmek açısından yararlı olacaktır. Bu yazının amacı da zaten, yapılan çalışmaları tekrar sunmaktan ziyade, geçmiş deneyimlerden yola çıkarak benzer çalışma yapacak olanlara ve koruma planlaması pratiğine küçük, mütevazı bir katkıda bulunmaktır.

V.2. HACI BAYRAM ÇEVRE DÜZENLEMESİ

*"Ankara, uzun tarihinin şaşırtıcı terkipleriyle doludur. Asırlar içinde uğradığı istilâlar, üstüste yangınlar ve yağmalar, şehirde geçmiş zamanların pek az eserini bırakmıştır. Acayip bir karışıklık içinde bu tarih daima insanın gözü önündedir. Türk kültürünün kendinden evvel gelmiş medeniyetlerden kalan şeylerle bu kadar canlı surette rastgele karışığı, haşır neşir olduğu pek az yer vardır."*³⁴

*"Bu terkiplerin en manalı İmparator Augustos'un şerefine toprağa dikilmiş mermer bir kaside olan Roma Mabedinin kalıntılarıyla yanı başındaki Hacı Bayram-ı Veli Camii'nin beraberce teşkil ettikleri zular mecmuasıdır. Bitmiş veya tam diyebileceğimiz hiç bir eser bu toprağın macerasını bu kadar güzel hulasa edemez."*³⁵

Ankara Şehri, dini mimarlık eserleri bakımından zengin sayılamaz. Selçuk ve Osmanlı Devirlerinden büyük anıtlar kalmamıştır. Ankara Cami ve mescitlerinde ahşap-taş yapı geleneği, çok karakteristik Türk stilinde devam etmiştir. Türk oymacılığı ve süsleme sanatı Ankara camilerinde güzel örneklerle halâ yaşamaktadır. Hacı Bayram Camii bu camiler arasında mimarisi ve dini önemiyle ayrı bir yer ve önem tutmaktadır.

V.2.1. Tarih İçinde Hacı Bayram-ı Veli Camii ve Yakın Çevresi:

İlk yapılışı 1425 yıllarına rastlayan Hacı Bayram Camii, daha sonraları III. Ahmet zamanında (1703-1730) Hacı Bayram'ın torunlarından Mehmet Baba, III. Mustafa zamanında (1757-1774) ve 1940 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 3 defa büyük tamir görmüştür.³⁶

Hacı Bayram Veli'nin ölümünden 2 yıl önce kendisi tarafından yaptırılan cami, tam bir dikdörtgen plan teşkil etmekte olup, tamamı kerpiçtendir. Sonradan caminin kuzey ve batı cephelerine yapılan ilavelerle bina büyütülmüş ve genişletilmiştir. Güneydeki türbe Hacı Bayram Veli'ye aittir. Cami uzun süreden beri Ankara'nın ünlü bir mabedi olarak sevilmekte, özellikle Hacı Bayram Veli'ye ait olması bu sevgide büyük rol oynamıştır. Caminin çeşitli devirlerde onarım gördüğü bilinmesine rağmen çevresi hakkında edilebilen bilgiler çok sınırlıdır. Koruma planlamasına konu olan çevre yerleşiminin fiziki ve sosyal durumu ve değişimine ilişkin bilgiler, seyahatnameler, gravür ve fotoğraflar, eski haritalar, kazı raporları ve Ankara için yazılmış monografilerden bulunabilmektedir. Ayrıca kadı mahkemelerinin tutanakları olan şeriye sicilleri kaynak olarak

34 TANPINAR, A.H., 1946, "Beş Şehir", Dergâh Yay. İst., s.216.

35 y.a.g.e., s.217.

36 "Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler I", 1983, Vakıflar Gn. Md. Yay., Ank. İlaveli II. Baskı, s.364.

kullanılmaktadır.

H. Dernschwam 1550'li yıllarda Ankara'yı gezer ve Bentderesi üzerinde suyu tutan bir bent olduğunu söyler. Bendderesi civarındaki Debbaghane Mahallesi'nde debbağların topluca oturdukları, dere boyunca imalathane ve atelyeleri, işyerlerinin arkasında ise konutlarının bulunduğu anlaşılmaktadır.

1650'li yıllarda, Hacı Bayram Camii yöresinde 300'den fazla derviş yerleşmiş bulunmaktadır. Çevredeki binalar kerpiç ve kat kat yapılmış konutlardır. Bu bilgiyi veren Evliya Çelebi, Taht'el Kal'a Pazarı, Sipahi Pazarı ve Uzun Çarşı'nın en kalabalık pazarlar olduğunu ilave eder.

Berkley, 1878'de, Ankara (Angora) Kasabası'nın yuvarlak bir tepenin yüzü boyunca uzandığını, hemen ilerisinde ikinci bir tepe bulunduğunu ve arada bir dere aktığını söyler. Bu dere ile tiyatro arasında büyük bir mermer yapı izlenmektedir. (Augustos Mabedi) Bu yapının tüm dış yüzü eski evlerle çevrilidir. 1920'li yıllardan sonra Kale dışındaki mahalleler "canlı bir manzara arzeder". İmar etkinlikleri başlamadan önce Kale dışı mahalleler ancak. Hükümet dairesi, mektep vb gibi birkaç büyük bina ihtiva eden, evlerin çoğu kerpiçten yapılmış, aralarında geniş yangın boşlukları ve mezarlıklar bulunan dar sokaklı yörelerdi³⁷.

Tüm bu anlatılanlar değerlendirildiğinde, Hacı Bayram Camii çevresinin sürekli olarak konut işlevini sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Augustos Tapınağı; çevresinde 1850'li yıllardan günümüze kadar, kazı, araştırma ve çevre düzenlemesi etkinliklerinin yoğun olarak sürdürülmesine neden olmuştur. 1861 yılında G. Perrot, tapınağın doğu duvarındaki kitabeyi o-

kumak için bir araştırma yapmıştır. Kreneker ve Schede isimli iki Alman Arkeolog 1926-1928 yıllarında, tapınağın çevresini kazmışlardır. Ankara Belediyesi bu kazılar esnasında ve sonrasında çevredeki evlerin bir bölümünü kamulaştırır. 1937 yılında da Vali Nevzat Tandoğan, tüm evleri kamulaştırır ve çevreyi "temizler"³⁸. Kazılar 1939 yılında, Eski Eserler ve Müzeler Müdürü H. Zübeyr Koşay tarafından sürdürülür. Bu kazılarda 4-5 m. derinlikte Frig seramiği, daha yukarı katlarda ise Roma ve Bizans Seramiği bulunmuştur. Bunlar bize bu tepe ve eteklerinin yüzyıllar boyu kesintisiz iskân gördüğünü göstermektedir.

V.2.2. Hacı Bayram Çevresindeki Bazı Önemli Uygulamalar:

1920'den 1932 de onanan Jansen Planı'na kadar geçen sürede Eski Ankara plansız ve programsız bir gelişme göstermiştir. H. Jansen planında, "Protokol Sahası" olarak belirlenen alan içinde Hacı Bayram çevresinin de yer aldığı görülmektedir. 1950'lere gelinceye kadar cami önündeki meydanın açılması dahil Eski Ankara'da pek çok uygulama yapılmıştır. Eski Şehirin Hacı Bayram Camii çevresi dahil, Protokol Sahası'nı kapsayan yerlerde koruma-geliştirme veya düzeltme yönünde bilinçli herhangi bir çalışma yapılmamıştır. 1957 Planında ise bu çevre plana dahil edilmiş, dokuyu parçalayacak 6 katlı yapılaşma önerilmiş, Bölge Kat Nizamı Planında ise yoğunluklar artırılmıştır.

51300 No'lu İmar Planı ile Hacı Bayram Meydanı'nı Anafartalar ve Bentderesi Caddesi'ne bağlayacak 17m. genişliğinde yol güzergâhının uygulanmasına 1968 yılında geçilmiştir³⁹.

Hacı Bayram Civarının "Tanzimi ve Değer-

37 DARKOT, B., "İslâm Ansiklopedisi", s.444.

38 "Hacı Bayram II. Çevre Koruma İmar Planı Raporu", AŞİM-ODTÜ, 1983, Ank.s.8. Aynı temizleme ve yıkım işlemi "I. Derece Kentsel Sit Alanı" olmasına rağmen bugün de yapılmak istenmektedir.

39 51300 No'lu Plan ve cetvelleri, İmar ve İskan Bakanlığı'nın 13.6.1963 tarih ve Pl. İmar Um. Md. Şehircilik Dairesi Başkanlığının 060132009-4120 sayılı yazısı ile uygun bulunmuştur.

lendirilmesi" amacıyla hazırlanan plan, İmar İdare Hey'etinin 14.3.1968 gün ve 178 sayılı kararı ile onaylanmıştır. Daha sonra 51300 No'lu planda tadilat yapılması teklifi İmar İdare Hey'eti'nin 27.4.1965 gün ve 235 sayılı kararı ile uygun bulunmuş ve düzenlenen 62200 No'lu Kesin Parselasyon Planı, İmar İdare Hey'eti'nin 18.7.1969 gün ve 516 sayılı kararı ile onaylanmıştır⁴⁰.

Hacı Bayram Camii ve Augustos Tapınağı "*civarının açılarak, tanzimi maksadıyla*" kamulaştırma işlemleri 7.10.1969 tarihinde başlamıştır. Cami'den Bentderesi'ne inen yolun çok eğimli ve dar bir kurblla işlenmesinden dolayı, 22.10.1970 tarihinde Fen İşleri Müdürlüğü tarafından yeni bir varyant teklif edilmiştir. Düzenlenen 62760 No'lu kesin parselasyon planı İmar İdare Hey'eti'nin 5.1.1971 gün ve 3 sayılı kararı ile uygun görülmüştür⁴¹. 4.5.1972 tarihli Fen İşleri Müdürlüğü yazısında Otoparkın ve yol güzergâhının tamamen açıldığı belirtilmektedir. Bu arada Caddenin genişletilmesine ilişkin 1/500 ölçekli 63016 No'lu etüd, İmar İdare Hey'eti'nin 6.6.1972 gün ve 386 sayılı kararı ile uygun görülmüştür.

Aynı yıl Cami ve çevresinin imar planının yeniden hazırlanması için, İmar ve İskân Bakanlığı talimatı uyarınca, Belediye ile Ankara Nazım Plan Bürosu arasında görüşmeler yapılmaya başlanmıştır. Güvercin Sokağı açılmasına ilişkin, 1/500 ölçekli 69600/1-2 No'lu kesin parselasyon planı, İmar İdare Hey'eti'nin 4.5.1976 gün ve 487 sayılı kararı ile uygun bulunmuşsa da uygulanmamıştır. Ancak, bu planının uygulanabileceği endişesi ile bölgenin en gösterişli

yapılarının yer aldığı ve yaya ağırlıklı bir sokak olan Güvercin Sokakta yapı sahipleri yapılarının bakım ve onarımlarını yapurmamaktaydılar. Ancak Koruma planının yapımı sonrası burada bazı onarımlara başlanmıştır.

V.2.3. Hacı Bayram Çevresinde Koruma Planlaması Çalışmaları:

Hacı Bayram Camii çevresi Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.4.1980 gün ve A-2167 sayılı kararına göre I. Derece Kentsel Sit Alanı olarak belirlenmiştir. Daha önce bir kısmı anlatılan A.Ş.İ.M. Koruma Planlama Çalışmaları içinde, geniş bir çevreyi kapsaması ve Ankara'nın İlk "*Koruma Amaçlı İmar Planı*" olması nedeniyle özel bir önem taşımaktadır. Bu alanda koruma amaçlı bir planın hazırlanması amacıyla, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü ve Şehir Koruma Programı Yüksek Lisans Öğrencileri ile A.Ş.İ.M. elemanları Koruma İmar Planını uygulamaya aktarılabilecek şekilde yeniden ele almışlar ve uygulama yönetmeliği hazırlamışlardır.

Ortaklaşa çabalar sonucunda hazırlanan - "*Hacı Bayram II. Çevre Koruma İmar Planı ve Uygulama Koşulları*", Taşınmaz Kültür ve Tarih Varlıkları Yüksek Kurulu'nun 3.9.1985 gün ve 1378 sayılı kararı ile uygun bulunmuştur⁴².

Ayrıca bu planın kapsadığı alan içinde uygulamaya girebilecek detayda bir "*Örnek Ada düzenlemesi*" planlanmıştır. Adliye ve Etizafer Sokaklarının sınırladığı adada 1/50 ölçekli cephedüzenlemesi ve maliyet analizi yapılmıştır.

40 62200 No'lu kesin parselasyon planı, İmar ve İskan Bak. Pl. ve İmar Gn. Md., Şp. D. Bşk.'nin 28.7.1969 gün ve PL. 060132009-8941 sayılı yazısı ile onaylanmıştır.

41 62760 No'lu kesin parselasyon planı, İmar ve İskan Bak., Pl. ve İmar Gn. Md.'nin 14.5.1971 gün ve 060132009 sayılı yazısı ile onaylanmıştır.

42 "Hacı Bayram II. Çevre Koruma İmar Planı" ve "Uygulama Koşulları" için Bkz. Ulus Tarihi Kent Merkezi Çevre Düzenleme Yarışması Şartnamesi, Ankara Büyük Şehir Belediyesi İmar Dairesi Başkanlığı, 1986 s.72 ve s.88. Hacı Bayram II. Çevre Koruma İmar Planının bitirilişi ile onayı arasında 1 yılı aşkın bir süre geçmiş bulunması, onama sürecinin ne kadar uzun sürdüğüne iyi bir örnektir. Planın kesin parselasyon planları ise henüz hazırlanmamıştır.

Türkiye Anıt-Çevre ve Turizm Değerlerini Koruma Vakfı (T.A.Ç) ile yapılan görüşmelerde, Kale içi'ndeki üç evin yanısıra, bu "Örnek Ada" da da uygulamaya girilmesi kararlaştırılmış ancak henüz bu yönde bir çalışma gerçekleştirilmemiştir. Hükümet Meydanı ile Hacıbayram Meydanındaki yaya-taşıt trafiğinin düzenlenmesinde kolaylık sağlamak ve bu meydanları birer "KENT MEYDANI" olarak düzenlemek amacıyla, Bentderesi Caddesi üzerinde bulunan 16126 ada I sayılı parsel ve 8782 ada 14 sayılı parsel "Dolmuş Durakları ve Otopark" olarak düzenlenmiştir. Kamulaştırma işlemleri tamamlanmış ve alan düzeltilmiş olmasına rağmen dolmuş duraklarının nakli henüz gerçekleştirilmemiştir. Hacı Bayram Camii ve Ogüst Mabedi'nin bulunduğu ve bugün halâ otopark ve dolmuş durağı olarak kullanılan meydan ile Camii duvarı ve yolu içeren kısmın 1/500 ölçekli çevre düzenlemesi 20 Mayıs 1986 tarihinde açılan ve 21 Kasım 1986 tarihinde sonuçlanan yarışma ile elde edilmiştir. O.D.T.Ü. ile yapılan sözleşme gereği öncelikle bu kesimin detaylı projeleri elde edilecektir. Yarışma sonucu elde edilen proje, tüm Ulus'u bir bütün olarak ele alıp değerlendirerek çözümler önerdiği için etaplar halinde uygulama şansı yüksek görülmektedir. Ancak, uygulama için gerekli maddi kaynağın bulunması, koruma yönünde uygulama yapılması, koordinasyonu sağlayacak, planları ve uygulamayı denetliyecek güçlü bir teknik birim oluşturulması gereklidir. Halkın uygulamaya katkısını ve ilgisini çekecek katılımsal tasarım ve uygulama süreçleri düşünülmelidir.

Konuyu sadece Hacı Bayram Camii olarak değil, bütünüyle, Tarihi Kent Merkezi ve Tarihi Kent Dokusu'nun yeniden düzenlenmesi, ıslahı ve korunması olarak ele almak gereklidir. Uy-

gulamada bu bölgelerin özellikleri bulunan ancak diğer kent parçalarından farklı bir konumu olmayan alanlar olduğu unutulmamalıdır. Pilot bölgeler seçilmeli, öncelikle bu bölgelerde çevreye örnek olacak, çevre kalitesini ve rantını yükseltecek altyapı çalışmaları, meydan, yaya yolu ve tarihi yapı çevre düzenlemeleri yapılmalıdır. Yapısını onarmak isteyenler desteklenmeli, Eski Eser Onarımına Katkı Fonu Benzeri fon, kredi ve hibe mekanizmaları oluşturularak işletilmelidir⁴³.

V.3. ANKARA KALESİ KORUMA GELİŞTİRME PROJESİ

"Eski büyük bir maziden şerefli hale olan istek, Ankara'nın imâr planını tesbüt eder. Kale, şehir tacı olarak kalıyor. Müteakiben ehemmiyetli yollar, yeşillik şeritleri birlik kısımları yayılmağa başlar. Millî abide olan kalenin tamir edilerek, yenileştirilmesile, kuvvet bulacak olan Anadolu ruhunun takdis edileceği zaman gelecektir. Korumak istenen hali ile kaleye doğru uzanan eski şehir, hiç değiştirilmeyecek, bilhassa yapılacak bir eski şehir talimatnamesi ile herhangi bir te-cavüzden korunacaktır. Sade garp kısımları zamanın icabına uydurulabilir"⁴⁴.

Planında kalenin şehrin her tarafından algılanması ve korunmasına büyük önem veren Jansen böyle diyordu, plan raporunda..Ulus, bugünkü durumuyla özlenen ve istenileni vermekten çok uzak bir durumdadır. Daha önceki bölümlerde anlatılan bazı uygulamalar, Eski Şehiri korumak bir yana, tahribe yönelmiş, - "Kale" değil kentin her yanından algılanması, görülüp farkedilmesine engel olacak yapılaşmalarla perdelenmiştir. "Kaleiçi Tarihi Kentsel Sit Alanı", Jansen Planından bu yana "Protokol Alanı" sınırlaması ile ticari merkezin baskısından uzakta olması ve herhangi bir planlama ile

43 "Türk Vakıf Medeniyeti Çerçevesinde Hacı Bayram-ı Veli ve Dönemi Semineri", 2-3 Aralık 1986. Seminere sunulan bildiri. TUNCER, M., 1987., "Hacı Bayram Çevre Düzenlenmesi", IV. Vakıf Haftası, Vakıflar Gn. Md. Yay. Ank. s.205.

44 JANSSEN, H., 1937. "Ankara İmar Planı", Alâeddin Kiral basımevi, İst. s.18.

şuyulandırma yapılmamış bulunması nedeniyle bütünüyle korunmaya en aday kent parçası olarak görülmektedir.

Ancak, bugüne kadar yapılan koruma daha çok yasaklayıcı, engelleyici -pasif- bir koruma olduğundan, Kaleiçi konutları, bugün bakımsız, yoğun kullanımlı, eklenti ve bölümlerle fiziki durumu kötü, mimari ve estetik değerleri yokolma yoluna girmiş yapılarıdır.

V.3.1. Ankara Kalesi Koruma Planlaması Çalışmaları:

Ankara Kalesi Koruma Geliştirme Projesi'nin Tesbit, Değerlendirme ve Ön Karar etabı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Restorasyon Bölümü ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından 1980 yılında tamamlanmıştır.

Bu çalışmada, koruma, sağlıklılaştırma ve geliştirme kararlarının verilebilmesi için gerekli fiziki ve sosyo-ekonomik yapıya ilişkin bilgiler derlenmiş ve değerlendirilmiştir. Ayrıca, bu değerlendirme ışığında, mevcut planlama koruma araç ve olanakları çerçevesinde, uygulamaya dönük Koruma-Planlama Politikası seçenekleri ortaya konmuş, örgütlenme modelleri önerilmiştir⁴⁵. Fotogrametrik ve fotografik tesbit ve belgeleme çalışması yapılmış, iç ve dış tesbitlerle yapıların fiziki ve mimari özellikleri saptanmıştır.

1981 yılında, Başkent Ankara'nın tarihi kent dokusunun korunması çabalarına bir başlangıç olarak küçük bir bölgede uygulamaya geçilmesinin özendirici bir örnek oluşturacağı düşünülmüş, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından Dış Kale, Kale Kapısı, Devdiran ve Doyran Sokaktaki konutların cephelerinin çevreye uyumlu bir hale getirilmesi,

onarım ve cephe düzenlemesi yapılması amacıyla bir proje hazırlanmıştır. Ancak, bu proje sergilenerek halkın katılımı sağlandığı halde ne yazıkki uygulama olanağı bulamamıştır.

A.Ş.İ.M. Koruma Planlaması çalışmaları başlangıcından Altındağ Belediyesi planlama birimi oluşuncaya (1985) kadar geçen süre içinde, oluşumundan daha önce bahsedilen teknik ekip elemanları örgütlenme, finansman, politika saptanması ve projenin tamamlanabilmesi için işbirliği yapmıştır. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Ankara Belediyesi İmar Müdürlüğü'nün ortaklaşa yürüttüğü projenin bu aşamasında, mülkiyet araştırması, tesbit ve tescil işlemlerinin yenilenmesi ve çevre bağlantılarının belirlenmesi üzerinde durulmuş, projenin çevre bağlantıları ve kent içindeki konumunun, Ulus Tarihi Kent Merkezi yarışması sonucunda daha net olarak belirlenebileceğinin anlaşılması üzerine çalışmalar bu yönde Altındağ Belediyesi tarafından sürdürülmüştür.

Bu çalışmalar sürdürülürken, Ankara Belediyesi tarafından 1973 yılında çevreye örnek bir onarım vermek amacıyla satın alınan ancak, 1984 yılına kadar boş ve bakımsız durumda olan, Kaleiçi Doyran Sokak, 5,7 ve 9 kapı numaralı Eski Ankara Evleri, yapılan toplantılar sonucu⁴⁶, Türkiye Anıt-Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı (T.A.Ç.) ile 21.3.1984 tarihinde imzalanan bir protokol uyarınca onarım ve işletmesi yapılmak üzere adı geçen vakfa devredilmiştir.

Restorasyon çalışmaları sonucunda, evler, Eski Ankara Evi olarak lokanta, pastane ve hediyelik eşya satış (bakırcı, kilimci vb) birimleri halinde düzenlenecektir. Ancak, idari ve mali bazı sorunlar nedeniyle onarım çalışmaları ha-

45 Bkz. "Ankara Kalesi Koruma-Geliştirme Projesi, Tesbit-Değerlendirme-Ön kararlar" Kültür Bakanlığı-ODTÜ Restorasyon Bölümü, 1980. Ankara Kalesi Koruma Geliştirme Proje Yarışması Şartnamesi, 1987., Ajans Türk Mat. San., Ank. s.229-237.

46 Bölüm V.1'e bakınız.

len tamamlanamamıştır. Halbuki, bu tür uygulamaların mümkün olduğunca çabuk tamamlanması, halkın konuya olan güvenini sağlamak bakımından önem taşımaktadır. 15 sene gibi uzun bir süredir sürdürülen bu "örnek" nasıl bir örnek olacaktır?

Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara Kalesi sur ve burçlarına ilişkin onarım çalışmalarını belirli bir plan ve program çerçevesinde başarıyla sürdürmektedir⁴⁷.

Ankara Kalesi sur ve Burçlarına yönelik onarım ve restorasyon çalışmalarına, 1980 yılında, Hisar Kapı'nın bulunduğu burçlardan başlanmış, 1981 yılında Zindan Kapı ve yakın çevresindeki surlar ele alınmıştır.

1983 yılında ise, Hisar Kapısının üst burçlarındaki eksik kısımlar aslına uygun tamamlanarak, derzleri yapılmıştır. Aynı yıl Akkale ele alınarak, içinde bulunan odalarda onarım çalışmaları gerçekleştirilmiş, gezinti duvarlarına çıkış merdivenleri yapılmış ve yıkık dendaneler restore edilmiştir. 1984 yılında, bu kez, Akkale'nin dış duvarlarında gerekli onarımlar yapılmıştır. Ayrıca İç Kale surlarındaki 4 burçta restorasyon çalışmalarla tamamlanmıştır. 1985 yılında, Şark Kale ve yakın çevresindeki burçlarda onarım ve restorasyon çalışmaları sürdürülmüştür⁴⁸. Bu çalışmaların yanı sıra, PTT

tarafından Kaleiçi'ne telefon hattı döşenmiş ve kulübeler konmuştur. Ayrıca, Büyük Şehir Belediyesi mülkiyetindeki T.A.Ç. vakfı tarafından onarılmakta olan üç yapıya ilaveten, yıkılmaya yüz tutan Dış Kale Kireçli Sokak No:4'de bulunan 1825 (H.1241) tarihli sivil mimarlık örneği, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından kamulaştırılmış ve kültürel amaçla restorasyonuna başlanmıştır.

Ankara Kalesi ve yerleşim alanı, TKTV Yüksek Kurulu'nun 30.3.1985 gün ve 209 sayılı kararı üzerine, 1981 sayılı yasanın 6. maddesi uyarınca, 2863 sayılı Yasa doğrultusunda Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü uzmanları tarafından yeniden incelenmiş ve TKTV Yüksek Kurulu'nun 15.5.1987 gün ve 3194 sayılı kararı ile Ankara Kalesi'nin I. Derece Tarihi Kentsel Sit Alanı olarak tescil kaydının devamı ve 44 adet sivil yapı ile 1 adet anıtsal yapının korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları olarak tescil edilmesi kararlaştırılmıştır⁴⁹.

Diğer kentsel sit alanlarında daha önce benzerlerini açıkladığımız tescilli yapıların yok olması ya da yenilenmesi gerçeğine Kale içinde de rastlanmaktadır. Yukarıdaki tesbit ve tescil işlemleri sırasında yerinde olmadığı veya yenilendiği tesbit edilen tescilli yapılar aşağıdadır:

Eski Envanter No	Adres	Pafta	Ada	Parsel
78	Özbeyley Mah. Öksüzler Sok. No:58	86	421	37
107	Yenice Mah. Doğu Sok. No:1	84	433	1
111	Meydan Mah. Sarıkadın Sok. No:9	67	357	12
115	Demirtaş Mah. Hamamönü Sok. No:26	62	277	19
271	Misak-ı Milli Mah. Topçular Sok. No:23	28	174	3
272	Misak-ı Milli Mah. Topçular Sok. No:25	28	174	1

47 Ankara Kalesi Koruma Geliştirme Projesi (Broşür), Kültür ve Turizm Bak. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1986.

48 y.a.g.e.

49 Kale Yarışma Şartnamesi., a.g.e. s.281.

Bu karar ile en geç iki yıl içinde "*Ankara Kalesi Koruma Amaçlı İmar Planının*" hazırlanması ve bu plan yapılıncaya kadar "*Ankara Kalesi Koruma Geliştirme ve Yeni Yapılaşma Hükümleri*"nin geçerli olması istenmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Altındağ Belediyesi, "*Ankara Kalesi'nin çağdaş şehircilik, ulaşım, peyzaj ve restorasyon ilkeleri açısından günümüz ve geleceğin gereksinimlerini karşılayacak biçimde şekillenmesini sağlayacak tasarımları elde etmek*" amacıyla, "*Ankara Kalesi Koruma Geliştirme İmar Planı*" Yarışmasını açmıştır. Bu yarışmanın AMACI, "*Ankara Kalesi ve çevresinin bugün içerdiği tarihi ve kültürel değerleriyle, geleneksel dokusuyla turistik çekiciliğiyle korunması ve geliştirilmesidir. Bunun için teknik ve sosyal alt yapının düzenlenmesi kent bütünüyle doğru bir bağlantı kurulması, yapıların sağlıklılaştırılması, bakım ve onarımları ile boş alanların çevreye uyumlu olarak değerlendirilmesi gibi hem fiziki hem de sosyal, kültürel ekonomik düzenlemelerin bir bütün içinde ele alınması-*

dur"⁵⁰.

Yarışma, konusunda şehircilik, mimarlık ve restorasyon disiplinlerinin bu daldaki bilgi birikimi, beceri ve duyarlılığını bütünleştirmeyi ve türünün ilk örneği olması bakımından meslek çevrelerinde büyük ilgi çekmeyi başarmıştır. 118 şartnamenin satın alınmış ve 40 projenin teslim edilmiş olması, tüm eleştirilere rağmen, yarışmanın ilgi çektiğinin bir göstergesidir.

Ankara Kaleiçini bir "*Kültür ve Turizm Merkezi*" haline getirmeyi amaçlayan ve bu fikri ile uygulamaya en yatkın projeyi geliştirerek yarışmayı kazanan ekib ile Altındağ Belediyesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün şimdiye kadar sürdürdüğü desteğini de alarak "*Ankara Kalesi Koruma Amaçlı İmar Planını*" biran önce hazırlamalıdır. Diğer ödül ve mansiyon alan projeler ile satın alınan projelerin fikirlerinden de yararlanılarak hazırlanacak projenin, uygulama safhasında, Altındağ Belediyesi Kale içinde teknik bir ekip kurmalı ve proje müellifinin danışmanlığında uygulamayı sürdürmelidir⁵¹.

50) Kale Yarışma Şartnamesi., a.g.e., s.14.

51) Bkz. Yarışma sonuçları jüri değerlendirme raporu.

EK I-

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 45, 10-11.7.1986

Toplantı yeri :

Karar No. ve Tarihi : 2458, 10.7.1986

LİSTE-III-

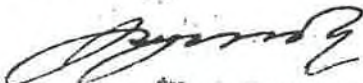
ANKARA

-27-

TESCİL KAYDI KALDIRILAN TAŞINMAZLARIN LİSTESİ:

SIRA NO:	ESKİ ENV NO:	ADI	: ADRESİ	: PAFTA:	ADA	: PARSEL:
1	21	Konut	Alpaslan Mah, Fener Sok, NO:7	71	308	18
2	32	"	Alpaslan Mah, Yüzbaşı Sok, NO:9-9/A	78	430	7
3	40	"	Akbağ Mah, Sarıca Sok, NO:16 İnci Sok, NO:23	18	423	20
4	53	"	Akalar Mah, İpeği Sok, NO:17- 19-19/A	80	427	14
5	55	"	Turan Mah, Öksüzler Sok, NO:13	80	426	18
6	56	"	Turan Mah, Öksüzler Sok, NO:10	81	424	9
7	57	"	Turan Mah, Öksüzler Sok, NO:20	81	424	13
8	61	"	Turan Mah, Cevizaltı Sok, NO:22	79	416	32-33- 34
9	62	"	Turan Mah, Cevizaltı Sok, NO:16-18	79	416	28-29- 30
10	64	"	Turan Mah, Cevizaltı Sok, NO:12	79	416	24-25
11	68	"	Nazimbey Mah, Balçioğlu Sok, NO:18	99	591	1-2
12	69	"	Turan Mah, Çingöz Sok, NO:20	82	420	11
13	86	"	Üzbeyle Mah, Yeni Yıldırım Sok, NO:17	106	601 602	21 17-18- 19

ASLI GİBİDİR

İlhan KAYMAZ

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 45, 10-11.7.1986

Karar No. ve Tarihi : 2458, 10.7.1986

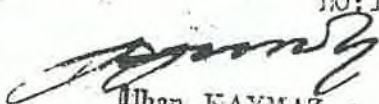
LİSTE-III-

Toplantı yeri :

ANKARA

-28-

SIRA NO:	ESKİ NO:	EV ADI	: ADRESİ	: PAFTA:	ADA:	PARSEL:
14	93	Konut	Özbeyler Mah, Gelin Sok, NO:1-1/A	105	595	3
15	125	"	Demirtaş Mah, Hamamönü Sok, NO:4	58	255	17
16	130	"	Nazımbey Mah, Sergi Sok, NO:2-4	109	623	1-2
17	131	"	Nazımbey Mah, Sergi Sok, NO:6	109	623	3
18	145	"	Yalçinkaya Mah, Kayalık Sok, NO:5	115	633	15
19	149	"	Yalçinkaya Mah, Yaşa Sok, NO:44, Kayabaşı Sok, NO:37	114	630	25-26 27
20	154	"	Üçüz Sok, NO:1	116	377	13
21	15 -157	"	Nazımbey Mah, Merdivenli Sok, NO:13	96	401	28-29
22	164	"	Atpazarı Sok, NO:54	96	472	2
23	167	"	Pazar Mah, Atpazarı Sok, NO:31	95	473	11
24	203	"	Daracık Sok, NO:18	61	267	8
25	254	"	Özgen Mah, Öksüzce Sok, NO:15	41	206	23
26	258	"	Kayabaşı Sok, NO:6	36	193	11-1:
27	267	"	Hısak-1 Milli Mah, Pala Sok, NO:41	30	225	2
28	273	"	Topçular Sok, NO:21	23	174	1-2
29	277	ASLI GİBİDİR	Hısak-1 Milli Mah, Çerkeş Sok, NO:16	23	172	9-10

İlhan KAYMAZ
 Sube Md. V.

T. C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU
K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi: 45, 10-11.7.1986
Karar No. ve Tarihi: 2458, 10.7.1986

LİSTE-III-
-29-

Toplantı yeri:
ANKARA

SIRA NO:	ESKİ NO:	ENV ADI	: ADRESİ	: PAFTA:	ADA	: PARSEL:
30	282	Konut	Misak-1 Milli Mah, Tan Sok, NO: 4	26	292	3
31	283	"	Misak-1 Milli Mah, Çetiner Sok, NO: 10	26	290	3-5
32	287	"	Hacıdoğan Mah, Güreşçiler Sok, NO: 10	25	156	6
33	289	"	Hacıdoğan M-h, Taşdöğeme Sok, NO: 10	25	145	20-21
34	290	"	Hacıdoğan Mah, Taşdöğeme Sok, NO: 12	25	145	22
35	299	"	Hacıdoğan Mah, Suluhan Sok, NO: 21	28	168	3-6-7
36	300	"	Hacıdoğan Mah, Suluhan Sok, NO: 23	28	168	5
37	301	"	Hacıdoğan Mah, Suluhan Sok, NO: 27	28	168	4
38	380a	"	Kayabaşı Sok, NO: 3/A			
39	419	"	Özbeyler Mah, Yeni Yıldırım Sok, NO: 19	106	602	2-X 20
40	427	"	Çeşme Mah, Ceylan Sok, NO: 6	108	639	18
41	423	"	" " Mezitbey Sok, NO: 4	111	640	3-4-6
42	430	"	Misak-1 Milli Mah, Topçu-lar Sok, NO: 2	28	175	10
43	431	"	Hacıdoğan Mah, Taşdöğeme Sok, NO: 3	25	156	2

ASLI GİRİTİR

Prof. Dr. M. Oluş ARIK

B A Ş K A N
Müsteşar

M. KAYMAZ

... V.

Uye
Akozan (Feridun)
Bulunmadı

Uye
Aktan (Tahir)

Uye
Çubuk (Mehmet)
Bulunmadı

Uye
Emre (Kutlu)
Bulunmadı

Uye
Karamağaralı (Halûk)
Bulunmadı

Uye
Öney (Gönül)
Bulunmadı

Uye
Boysal (Yusuf)
Bulunmadı

Uye
Tankut (Gönül)

Uye
Müsteşar Yardımcısı
Özkan (Gültekin)

Uye
Es. Üst. ve Müdür
Genel Müdür

Uye
Turizm Genel
Müdürü

Uye
Yapı İşleri
Genel Müdürü

Uye
Orman Genel
Müdürü

Uye
Yahşar Genel
Müdürü

Yardımcı (Nurettin) Ataman (Oktay) Ünal (Tankut) Karadeniz (M. Ali) Elbruz (Teyla)
Bulunmadı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU
K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi: 45, 10-11.7.1986
Karar No. ve Tarihi : 2458, 10.7.1986

LİSTE-IV-

Toplantı yeri :

ANKARA

430-

İNCELEME SIRASINDA YERİNDE OLMADIĞI VEYA YENİLENDİĞİ
TESPİT EDİLEN TESCİLLİ YAPILAR

SIRA NO:	ESKİ RIV NO:	ADI	ADRESİ	PAFTA:	ADA :	PAFTAS:
1	78	Konut	Üzbeyler Mah., Üzümçüler Sok., No: 58	86	421	37
2	107	"	Yenice Mah., Doğu Sok., No: 1	84	433	1
3	111	"	Haydar Mah., Sarıkadın Sok., No: 9	67	357	12
4	115	"	Demirtaş Mah., Hacıhalil Sok., No: 26	62	277	10
5	271	"	Hısak-1 Milli Mah., Topçular Sok., No: 23	28	174	3
6	272	"	Hısak-1 Milli Mah., Topçular Sok., No: 25	28	174	1

ASLİ MÜBİDİR

Prof. Dr. M. Oluş ARIK

B A Ş K A N
Müsteşar

M. KAYMAZ
Sübo Md. V.

Oye
Aksozan (Feridun)
Bulunmadı

Oye
Aktan (Tahir)

Oye
Çubuk (Mehmet)
Bulunmadı

Oye
Emre (Kutlu)
Bulunmadı

Oye
Karamağaralı (Malûk)
Bulunmadı

Oye
Öney (Gönül)
Bulunmadı

Oye
Boysal (Yusuf)
Bulunmadı

Oye
Tankut (Gönül)

Oye
Müsteşar Yardımcısı
Özkan (Gültekin)

Oye
M. Hacı, ve Müşerif
Genel Müdürü

Oye
Turizm Genel
Müdürü

Oye
Yapı İşleri
Genel Müdürü

Oye
Orman Genel
Müdürü

Oye
Yakıflar Genel
Müdürü